

Z-8.10_AF-LXIV_Několik poznámek k maturitě

Vladimír Roskovec

1. K čemu a proč maturita

Maturitní zkouška, jak i název napovídá, plní několik funkcí:

- a) Má funkci jakéhosi „přechodového rituálu“ z „jinošství“ u hochů (u dívek nevím z čeho) do dospělosti a lze ji chápat jako doplněk k předávání občanského průkazu – spolu s fyzickou dospělostí by měla nastat i dospělost mentální, intelektuální či duševní.
V křesťanské náboženské oblasti by s tím měla korespondovat svátost biřmování (u katolíků) či konfirmace (u protestantů). Jiná náboženství mají analogické rituály. V náboženské oblasti probíhá tento „přechodový rituál“ ovšem zhusta dříve, než v 18 či 19 letech.
- b) Je to závěrečná zkouška ukončující středoškolské (sekundární) vzdělávání.
- c) Je to nutná podmínka pro vstup na vysokou školu (v době elitního vysokoškolského vzdělávání to mohla být i podmínka postačující).

V současné době by měla být patrně nejdůležitější funkce závěrečné zkoušky. Podobně jako je tomu v terciárním vzdělávání (a mohlo by to být i v primárním vzdělávání), k plnohodnotnému absolvování daného stupně nestačí složit úspěšně zkoušky z jednotlivých předmětů, ale požaduje se absolvování zkoušky „souhrnné“. To má svůj dobrý smysl, žák/student má prokázat, že má jistý přehled po učivu, je schopen pojmut větší objem znalostí, než u jednotlivých předmětů, chápe souvislosti mezi předměty atd. Praktický smysl je v tom, že je nucen si zopakovat, co už (dávno) zapomněl a co mu bude (pravděpodobně) hodit v dalším studiu.

Symbolickou funkci bych nepodceňoval, i když nemálo jedinců dospěje až v značně pokročilém věku, pokud vůbec.

2. Kde má maturita smysl

Maturitní zkouška, při které se zkoušejí především znalosti, má smysl na středních školách, kde převažují „teoretické“ předměty, tedy na gymnáziích a středních odborných školách (průmyslovkách, obchodních akademiích, lyceích apod.).

Je nesmysl provozovat „učební obory a maturitou“ – ty by se měly co nejrychleji zrušit. Je to socialistický výdobytek, který se po roce 1990 nikdo neodhodlal zrušit. Tyto obory by měly být ukončeny výučním listem, jehož „nadstavbou“ by měla být mistrovská zkouška. O toto řešení usilovala Hospodářská komora již před rokem 2000. Ministr Chládek se zdál být tomu nakloněn, nemělo by to opět upadnout v zapomnění!! Podpora by se našla i u jiných organizací.

Pokud by vyučení chtěli studovat na vysoké škole, měli by mít možnost absolvovat na učilišti nebo jinde „nástavbové“ studium, kde by během jednoho až dvou let si rozšířili všeobecné vzdělání, aby mohli složit maturitní zkoušku.

3. Jak má maturita vypadat

Jelikož je maturita nutnou podmínkou pro vstup na vysokou školu, musí mít jistou jednotnou úroveň, tj. požadavky na její složení by se neměly příliš lišit mezi jednotlivými typy škol a mezi jednotlivými školami. Toho lze nejspíše dosáhnout, když se celostátně stanoví požadavky pro všechny školy, bez ohledu na zřizovatele. Odpadlo by rozlišování státní a školní maturity.

Všechny maturity by měly do jisté míry státní charakter. Na srovnatelnost by dohlížel externí předseda komise případně další její členové, jmenovaní krajským úřadem nebo Českou školní inspekcí. Pokud by chtěla některá škola zavést speciální požadavky, bylo by to něco „navíc“, co by školu profilovalo. Uchazeči by to od začátku věděli a buď by se na školu přihlásili, nebo ne.

Je otázka, zda mají být požadavky stejné na gymnáziích a na středních odborných školách. Nemám na to silný názor, ale spíše bych se klonil k tomu, aby byly požadavky stejné, když se to stejně jmenuje a má to stejné účinky. (Situace, že by maturita z obchodní akademie platila jen pro ekonomické fakulty apod. je absurdní.)

Nemám ani silný názor na dvě úrovně maturitních zkoušek (A a B). Pak by vysoké školy mohly stanovit, že nutnou podmínkou pro přijetí na medicínu je biologie nebo chemie A, čeština a matematika může být B apod.

Námítkce, že na SOŠ mají výrazně menší dotaci hodin matematiky než na gymnáziích, lze čelit tím, že se na SOŠ dotace zvýší (situace, že na průmyslovkách nemají matematiku v posledních ročnících, je absurdní.)

Povinnými předměty by rozhodně měly být český jazyk, matematika, cizí jazyk, ze všech písemná a ústní zkouška. Písemná zkouška by měla mít jednotné celostátní zadání, v matematice zásadně jen otevřené úlohy! Hodnocení na úrovni školy (měl by hodnotit někdo jiným než vyučující), namátková kontrola ČŠI. Při zjištěných nedostatcích, nové externí hodnocení všech prací na škole.

Organizační poznámky

Naše odborná skupina by se měla seznámit se stanoviskem JČMF k maturitám a vyjádřit se k němu. JČMF by měla hledat podporu dalších organizací.

Nabízel jsem podporu Učené společnosti a České komory autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, dal jsem předsedovi Kubátovi příslušné kontakty a stanoviska, ale nic z toho nebylo. Možná je teď vhodnější čas napřít síly.

11. 9. 2015

Vladimír Roskovec